

O'ZBEKISTON SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI STATISTIKASI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti iqtisodiy statistika kafedrası

dotsenti Akbarova Barno Shuxratovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti statistika

yo'nalishi 3- bo'sqich talabasi

Qurambayev Xamidjon Xakimboy o'g'li

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasidagi sug'urta tashkilotlarining so'nggi yillardagi faoliyati statistikasini tahlil qiladi. Maqolada sug'urta bozorining hajmi, sug'urta mukofotlari va to'lovlarining dinamikasi, sug'urta turlarining o'sish sur'atlari, shuningdek, sohadagi asosiy tendensiyalar va o'zgarishlar ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, maqolada sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari muhokama qilinadi. Maqola sug'urta sohasidagi mutaxassislar, iqtisodchilar, tadqiqotchilar va ushbu mavzuga qiziquvchi keng o'quvchilar uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: Sug'urta tashkilotlari, sug'urta bozori, sug'urta statistikasi, sug'urta mukofotlari, sug'urta to'lovlari, sug'urta turlari, bozor dinamikasi, O'zbekiston.

Annotation: This article analyzes the recent statistics of insurance organizations' activities in the Republic of Uzbekistan. The article examines the size of the insurance market, the dynamics of insurance premiums and payments, the growth rates of insurance types, as well as the main trends and changes in the industry. Furthermore, the factors influencing the development of the insurance market, existing problems, and ways to address them are discussed in the article. This article is intended for specialists in the insurance sector, economists, researchers, and a wide range of readers interested in this topic.

Keywords: Insurance organizations, insurance market, insurance statistics, insurance premiums, insurance payments, types of insurance, market dynamics, Uzbekistan.

Kirish

Iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi hisoblangan sug'urta bozori, tadbirkorlik subyektlari va aholining mulkiy manfaatlarini himoya qilish, kutilmagan xavf-xatarlardan himoyalash va investitsion faollikni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy islohotlarning faollashuvi, aholi daromadlarining o'sishi va biznes muhitining yaxshilanishi sug'urta bozorining rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Ushbu sharoitda mamlakatimizdagi sug'urta tashkilotlarining faoliyatini tahlil qilish, bozorning hozirgi holatini baholash, mavjud tendensiyalarni aniqlash va kelgusidagi rivojlanish istiqbollarini belgilash muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqola O'zbekiston Respublikasidagi sug'urta tashkilotlarining so'nggi yillardagi faoliyati statistikasini chuqur tahlil qilishga, sug'urta mukofotlari va to'lovlarining dinamikasini, sug'urta turlarining o'sish tendensiyalarini ko'rsatishga, shuningdek, sohadagi mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llarini muhokama qilishga bag'ishlangan. Ushbu tahlil natijalari sug'urta bozorini yanada rivojlantirish, uning samaradorligini oshirish va aholi hamda tadbirkorlik subyektlarining sug'urta xizmatlariga bo'lgan ehtiyojlarini to'liqroq qondirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Asosiy qism:

1. Sug'urta bozorining umumiy holati va dinamikasi:

So'nggi yillarda O'zbekiston sug'urta bozori sezilarli o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, [aniq yillar va raqamlarni keltiring, masalan: 2020-2024 yillar davomida] sug'urta bozorining umumiy hajmi [foiz yoki mutlaq qiymatda]ga oshdi. Bu o'sish, asosan, aholining sug'urta xizmatlariga bo'lgan talabining ortishi, iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va davlat tomonidan sug'urta sohasini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar bilan bog'liq.

[Grafik yoki jadval keltirish mumkin: O'zbekiston sug'urta bozorining yillar bo'yicha hajmi (sug'urta mukofotlari bo'yicha)].

2. Sug'urta mukofotlari va to'lovlarining tahlili:

Sug'urta mukofotlari bo'yicha yig'imlar ham o'sish tendensiyasini ko'rsatmoqda. [Aniq yillar va raqamlarni keltiring, masalan: 2024 yil yakunlariga ko'ra] sug'urta mukofotlarining umumiy hajmi [mutlaq qiymatda]ni tashkil etdi, bu [oldingi yilga nisbatan foizda o'sish]ga teng. Hayot sug'urtasi va umumiy sug'urta tarmoqlari bo'yicha mukofotlar dinamikasi turlicha bo'lishi mumkin. [Hayot sug'urtasi va umumiy sug'urta bo'yicha alohida raqamlarni keltiring].

Sug'urta to'lovlari ham bozor hajmining o'sishiga mutanosib ravishda oshib bormoqda. [Aniq yillar va raqamlarni keltiring, masalan: 2024 yilda] sug'urta kompaniyalari tomonidan amalga oshirilgan to'lovlarning umumiy hajmi [mutlaq qiymatda]ni tashkil etdi. To'lovlarning asosiy qismi [sug'urta to'lovlarining asosiy yo'nalishlarini ko'rsating, masalan: avtomobil sug'urtasi, mulk sug'urtasi, sog'liqni sug'urtasi]ga to'g'ri keladi.

[Grafik yoki jadval keltirish mumkin: O'zbekiston sug'urta bozorida sug'urta mukofotlari va to'lovlarining yillar bo'yicha dinamikasi].

3. Sug'urta turlarining rivojlanishi:

O'zbekiston sug'urta bozorida sug'urta turlarining diversifikatsiyalashuvi kuzatilmoqda. Majburiy sug'urta turlari bilan bir qatorda, ixtiyoriy sug'urta turlari ham o'sib bormoqda. Ayniqsa, [o'sishni ko'rsatayotgan sug'urta turlarini sanab o'ting, masalan: tibbiy sug'urta, sayohatchilarni sug'urtalash, qishloq xo'jaligi sug'urtasi] kabi turlarga bo'lgan qiziqish ortib bormoqda. Bu, aholining sug'urta madaniyatining o'sib borayotganligidan dalolat beradi.

[Grafik yoki jadval keltirish mumkin: O'zbekiston sug'urta bozorida asosiy sug'urta turlari bo'yicha mukofotlarning taqsimlanishi].

4. Asosiy tendensiyalar va o'zgarishlar:

O'zbekiston sug'urta bozorida quyidagi asosiy tendensiyalar kuzatilmoqda:

- **Raqamlashtirishning faollashuvi:** Sug'urta kompaniyalari onlayn xizmatlarni joriy etish, mobil ilovalar orqali sug'urta polislarini sotish va mijozlarga xizmat ko'rsatishni takomillashtirishga e'tibor qaratmoqda.
- **Sug'urta agentlari tarmog'ining rivojlanishi:** Sug'urta kompaniyalari o'z agentlari tarmog'ini kengaytirish va ularning malakasini oshirish orqali xizmat ko'rsatish qamrovini oshirishga intilmoqda.
- **Xorijiy kapital ishtirokining ortishi:** Xorijiy sug'urta kompaniyalarining O'zbekiston bozoriga kirib kelishi bozor raqobatini kuchaytirmoqda va ilg'or tajribalarning joriy etilishiga xizmat qilmoqda.
- **Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash:** Davlat sug'urta sohasini rivojlantirishga qaratilgan bir qator normativ-huquqiy hujjatlarni qabul qilmoqda va imtiyozlar yaratmoqda.

5. Bozor rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar va mavjud muammolar:

O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga quyidagi omillar ta'sir ko'rsatmoqda:

- Aholi daromadlarining o'sishi.
- Iqtisodiyotning barqarorligi.
- Aholining sug'urta madaniyatining oshishi.
- Davlatning tartibga solish siyosati.
- Raqobat muhiti.

Shu bilan birga, bozor rivojlanishida ayrim muammolar ham mavjud:

- Sug'urta xizmatlari qamrovining yetarli emasligi, ayniqsa, qishloq joylarida.
- Aholining sug'urta mahsulotlari haqidagi xabardorlik darajasining pastligi.
- Sug'urta kompaniyalari o'rtasidagi raqobatning yetarli emasligi ayrim segmentlarda.
- Sud jarayonlarida sug'urta nizolarini hal etishning murakkabligi.

Xulosa

O'zbekiston sug'urta bozori so'nggi yillarda barqaror o'sishni namoyon etib, iqtisodiyotning muhim va dinamik rivojlanayotgan sektorlaridan biriga aylandi. Sug'urta mukofotlari va to'lovlarning hajmi ortib borishi, sug'urta turlarining diversifikatsiyalashuvi, raqamlashtirish jarayonlarining faollashuvi va xorijiy kapital ishtiroki bozorning jadal rivojlanayotganligidan dalolat beradi. Davlatning sug'urta sohasini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan siyosati ham bozorning o'sishiga muhim turtki bermoqda.

Shu bilan birga, sug'urta xizmatlari qamrovini kengaytirish, aholining sug'urta madaniyatini oshirish, raqobat muhitini yanada takomillashtirish va sug'urta nizolarini hal etish mexanizmlarini soddalashtirish kabi bir qator muhim vazifalar dolzarbligicha qolmoqda. Kelgusida sug'urta bozorining yanada barqaror va samarali rivojlanishi uchun mavjud muammolarni bartaraf etish, ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish va joriy etish, shuningdek, innovatsion texnologiyalardan keng foydalanish zarur.

Ushbu tahlil O'zbekiston sug'urta bozorining hozirgi holati haqida aniq tasavvur beradi va sohani yanada rivojlantirish bo'yicha istiqbolli yo'nalishlarni belgilashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli farmon va qarorlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining tegishli qarorlari.
3. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Sug'urta bozorini rivojlantirish agentligining rasmiy statistik ma'lumotlari va hisobotlari.
4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining statistik byulletenlari.
5. [Agar foydalanilgan bo'lsa] Xalqaro moliya tashkilotlari (Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi va boshqalar)ning O'zbekiston iqtisodiyoti va sug'urta bozori bo'yicha hisobotlari.
6. [Agar foydalanilgan bo'lsa] Mustaqil tahlil markazlari va konsalting kompaniyalarining sug'urta bozori bo'yicha tahliliy materiallari.
7. [Agar foydalanilgan bo'lsa] Ilmiy jurnallar va konferensiyalar materiallaridagi sug'urta mavzusidagi maqolalar.
8. [Agar foydalanilgan bo'lsa] Internet manbalari (rasmiy veb-saytlar, axborot portallari).